

Blauwe Berg 5c
1625 NT Hoorn
T: 0229-282500

Jaarverslag 2015-2017

Het werkveld van het Westfries Archief is breder en dynamischer dan ooit. De archivaris van nu kan zich vandaag verdiepen in het middeleeuwse stadsrecht van Hoorn en geeft morgen advies over het digitaliseren van bouwvergunningen. Digitale informatie is vluchtig. Om betrouwbaarheid en toegankelijkheid op lange termijn te garanderen is vanaf het moment van ontstaan actief beheer nodig. Anders verdampt het geheugen van Westfriesland en daarmee het vertrouwen van onze burgers in de overheid. Professioneel beheer van digitale informatie vergt kostbare voorzieningen en kennis die schaars is. Daarom pakken wij dit in Westfriesland gezamenlijk op. De digitalisering van het informatiebeleid is in onze regio een katalysator gebleken voor hechte samenwerking. Het samen realiseren van een e-depot voor de regio is een speerpunt van ons beleidsplan.

Uitgangspunten van ons publieksbeleid zijn: primair digitaal en klant centraal. Hiervoor zetten wij in op het digitaal presenteren van de meest geraadpleegde onderdelen van de collectie. Een grote groep vrijwilligers helpt ons met het ontsluiten van deze informatie. Digitale toegankelijkheid stimuleert het gebruik van onze archieven. Dit verslag biedt u een overzicht van onze activiteiten en aanwinsten over de afgelopen drie jaar. Ik wens u veel lees- en kijkplezier.

Dirk Dekema

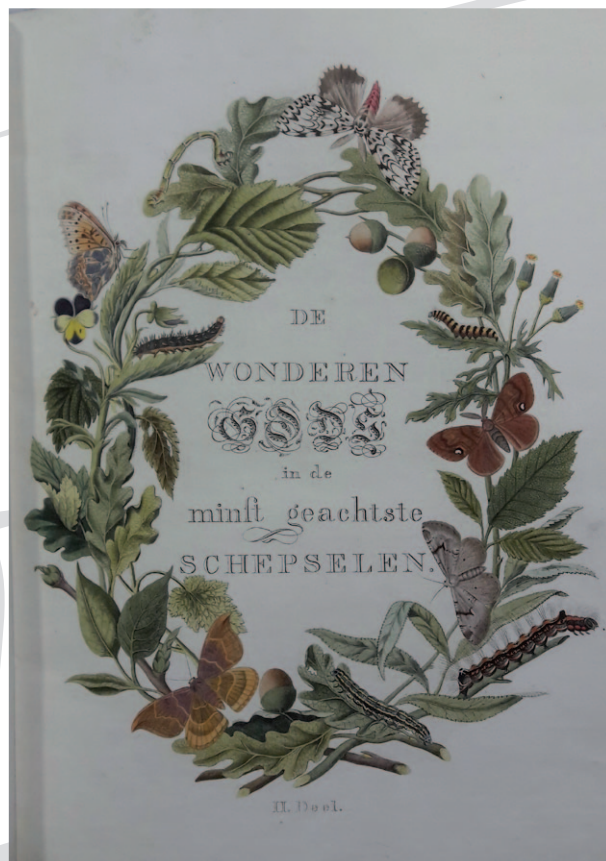

Een perpetuum mobile

Het Westfries Archief (vanaf hier WFA of archief) werd in het beleidsplan 'Proactief Archief' over de periode 2015-2017 beschreven als een perpetuum mobile. Archiefvorming en archiefgebruik zijn de twee krachten die het archief constant in beweging houden. In dit jaarverslag wordt teruggeblikt op de periode 2015-2017. Tijdens deze jaren is gewerkt aan het uitvoeren van de strategische doelstellingen uit het beleidsplan die werden samengevat in drie kerntaken:

1. Ondersteunen van en diensten verlenen aan aangesloten overheden.
2. Informeren, enthousiasmeren en helpen van het publiek om archieven optimaal te gebruiken en de geschiedenis van de regio te leren kennen.
3. Uitbreiden, beheren, toegankelijk maken van de collectie.

U leest in dit verslag meer over de uitwerking van deze doelen.

Feiten en cijfers

	Per 31 december 2015	Per 31 december 2016	Per 31 december 2017
Studiezaalbezoekers	2.752	2.555	2280
Sessie op de website	116.623	101.89	99.123
Paginaweergaven website	1.333.039	1.187.386	1.138.712
Aantal doorzoekbare personen website	996.923	1.268.348	1.745.027
Aantal archieven	2.194	2.245	2292
Aantal meters in beheer	5.900	6.100	6300
Aantal beelden	161.000	161.500	161.500
Aantal titels in bibliotheek	30.000	30.900	32.000

In samenwerking met de overheden

Op weg naar een e-depot voor Westfriesland

De Westfriesse gemeenten maken de omslag naar volledig digitaal werken en digitaal archiveren hoort daarbij. Het WFA neemt het voortouw in de ontwikkeling en realisatie van een regionale voorziening voor duurzame digitale archivering: een e-depot. In 2016 werden scenario's verkend in het project Roadmap en Blauwdruk e-depot voor een route naar een gezamenlijk Westfries e-depot. In 2017 heeft het WFA met de regio deze scenario's verder onderzocht in het project Leertreack en Proeftuin e-depot. In de Proef Medemblik is geëxperimenteerd met een fictief e-depot. De opbrengsten geven inzicht in (technische) eisen die aan koppelingen van informatiesystemen van de gemeenten met het e-depot gesteld zouden moeten worden. Het onderzoek naar een toekomstig e-depot is nog niet voorbij. In 2018 starten we met een aanbestedingstraject voor het e-depot.

> Het WFA is op weg naar een e-depot voor Westfriesland.

Inspectie

Het WFA beheert de overgedragen archieven van de aangesloten gemeenten in de regio: Stede Broec, Enkhuizen, Drechterland, Hoorn, Medemblik, Koggenland en Opmeer. Daarnaast houdt het WFA toezicht op het beheer van nog niet overgedragen archieven. Het WFA geeft ook advies. In

mei 2016 werd op het WFA een training georganiseerd voor informatiespecialisten van de aangesloten gemeenten en gemeenschappelijke regelingen over de nieuwe Selectielijst. Deze lijst vormt de basis het bewaren en vernietigen van archiefbescheiden bij gemeenten.

De archivaris heeft over het uitgevoerde archieftoezicht bij de gemeenten en gemeenschappelijke regelingen verslagen aan de betreffende besturen toegestuurd. Als eerste gemeente in Westfriesland kreeg gemeente Koggenland het oordeel 'adequaat', de overige gemeenten scoorden ook goed met 'redelijk adequaat'.

Er is een integrale archiefinspectie uitgevoerd bij de SED organisatie (Stede Broec, Enkhuizen, Drechterland) en de SED gemeenten. In maart 2017 is voor de archiefruimte in de nieuwbouw van het gemeentehuis Drechterland een verklaring van geen bezwaar afgegeven door de archivaris zodat de papieren archieven daar veilig kunnen worden bewaard.

Het publiek van het WFA

Maand van de Geschiedenis

Oktober is de maand van de geschiedenis, het grootste historische evenement van Nederland. Een mooi moment om het publiek kennis te laten maken met bijzondere verhalen en stukken uit de depots van het WFA. Elk jaar heeft de maand van de geschiedenis een ander thema wat de inspiratie vormt voor een lezing gevolgd door een rondleiding door de depots van het archief. In 2015 en 2016 werd de lezing en rondleiding vier keer gehouden. In 2017, vanwege de grote belangstelling, zelfs zes keer.

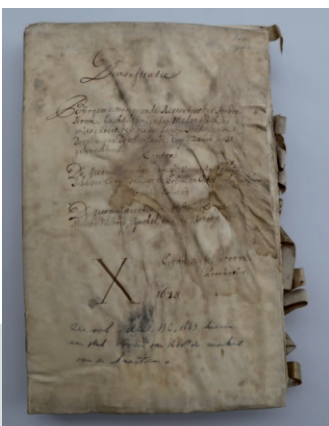
Jaar	Thema	Aantal bezoekers
2015	Tussen Droom en Daad	68
2016	Grenzen	77
2017	Geluk	118

> Tijdens de rondleiding worden allerlei interessante stukken aan het publiek getoond.

Stuk van het jaar

Het WFA heeft in 2016 meegedaan aan de tweejaarlijkse verkiezing voor het archiefstuk van het jaar. Via een voorverkiezing werd het Westfries Stuk van het jaar gekozen. De win-

naar was een verslag van een inspectietocht gemaakt over de Westfries Omringdijk in 1638. Deze dijk vormt de grens van Westfriesland en vormde het onderwerp van een langlopend proces over de verdeling van de onderhoudskosten voor de dijk. Het Westfries stuk van het jaar werd ingezonden voor de landelijke verkiezing. Het stuk eindigde in de landelijke verkiezing op plek 21. In totaal deden 48 Nederlandse archieven mee met de wedstrijd.

VeleHanden

In juli 2016 werd het vrijwilligersproject Westfries Lidmaten afgerond. In dit project werden online gegevens vanuit eeuwenoude lidmatenboeken overgenomen. In deze boeken werd bijgehouden wie lid was van de kerk. Het invoeren gebeurde online via het crowdsourcingsplatform VeleHanden. De vrijwilligers voerden in totaal 225.908 personen in vanaf 11.913 scans.

> De afronding van het project Westfries Lidmaten werd gevierd met een rondleiding en een lunch in Enkhuizen.

In juni 2017 is gestart met een nieuw VeleHanden project: Westfries Geregistreerd. In dit project maken vrijwilligers de bevolkingsregisters van Westfriesland toegankelijk. In deze registers werd vanaf ongeveer 1850 allerlei informatie over de inwoners van een gemeente bijgehouden. In totaal staan meer dan 154.000 scans online. Een grote groep enthousiaste vrijwilligers heeft in 2017 hard gewerkt aan het project, in december was 65% van de scans dubbel ingevoerd en gecontroleerd. Het resultaat is doorzoekbaar op de website van het WFA.

VeleHanden deelnemers

Per 31-12-2015	310
per 31-12-2016	331
per 31-12-2017	264

Nederlandse Genealogische Vereniging

De afdeling Oostelijk Westfriesland van de Nederlandse Genealogische Vereniging (NGV) werkt nauw samen met het WFA. Sinds 2014 staat de bibliotheek van de vereniging in het WFA. De NGV organiseert haar verenigingsavonden, cursussen en lezingen in het archief. De afgelopen jaren konden de bijeenkomsten van de NGV rekenen op veel belangstelling. Vele mensen kwamen naar het WFA om te luisteren naar interessante lezingen over onder andere de Hugenoten, rechterlijke archieven en een VOC-fluitschip. Bijzonder was de komst van Maarten van Rossem die een lezing hield over genealogie en historisch onderzoek.

> Maarten van Rossem kon rekenen op veel belangstelling tijdens zijn lezing voor het NGV.

Maatschappelijke stage

Geregeld lopen leerlingen van middelbare scholen hun maatschappelijke stage bij het WFA. Met de maatschappelijke stage krijgen leerlingen inzicht in het reilen en zeilen van een organisatie en maken ze kennis met vrijwilligerswerk. Tijdens hun stage helpen de leerlingen mee met allerlei klusjes zoals het intern verhuizen van archief en het stickeren van de planken in de depots.

> Stagiair Klaas Schipper liep in maart 2015 30 uur stage bij het WFA.

Vrienden van het WFA

De afgelopen jaren heeft de stichting Vrienden van het Westfries Archief niet stilgezeten. In 2016 brachten de Vrienden het boek *Was getekend, Jacob Braaff* uit, geschreven door John Brozius. Aanleiding was de schenking van twee aquarellen van Medemblik door tekenaar Jacob Braaff (1776-1864). De tekeningen waren in het bezit van oud-collega Joke Terra. In november 2016 slaagden de Vrienden er in om bij Veilinghuis Bubb Kuyper te Haarlem het archief te verwerven van de

families De Wit (een apotheker) en Duker (een notaris). Het archief biedt een prachtig inblikje in het wel en wee, zowel zakelijk als privé, van een notabele familie in Enkhuizen. Dankzij financiële ondersteuning van de Vereniging Oud Enkhuizen is het archief in 2017 geïnventariseerd.

> Voorzitter Jos Bakker overhandigt het eerste exemplaar aan wethouder mevrouw Fit.

Westfries Kaart

Op 1 mei 2017 werd de website westfriesekaart.nl gelanceerd. Op de website is de ontwikkeling van Westfriesland vanaf 1910

tot 2016 met kaarten weergegeven. Op de kaarten zijn thematisch verhalen te lezen. Het eerst uitgewerkte thema is de Tweede Wereldoorlog. Op de kaart van 1940 zijn markeringen aangebracht met daarachter een verhaal met een foto. Deze foto kan vergeleken worden met de situatie van nu door middel van Google Streetview. Er wordt hard gewerkt aan een volgend thema voor op de kaart.

> Om de naamsbekendheid te vergroten stond het WFA de afgelopen jaren met een kraam op onder andere de Cultuurmarkt in Hoorn.

Studiezaal

Ter uitvoering van ons beleidsplan "Proactief archief" is de dienstverlening in oktober 2015 ingrijpend veranderd. De openingstijden van de studiezaal zijn beperkt van vier naar twee dagen. Daar staat tegenover dat bezoekers zich voor de andere doordeweekse dagen kunnen aanmelden voor

“bezoek op afspraak” voor het raadplegen van originelen bescheiden. Het aanvragen van stukken op deze dagen gebeurt vooraf, waardoor de dienstverlening efficiënter kan worden gedaan.

De hoeveelheid online beschikbare bronnen is over de periode 2015-2017 gestaag uitgebreid. Bevolkingsregisters, notariële archieven en regionale kranten staan inmiddels op internet. Een fysiek bezoek aan de studiezaal is dus lang niet altijd meer nodig.

> Medewerkers van het WFA bezoeken regelmatig de historische verenigingen om meer te vertellen over het archief en lopende projecten. Hier ontvangt de voorzitter van de historische vereniging van Sijbekarspel-Benningbroek de inventaris van de oudste archieven van beide dorpen.

WFA in de media

Het WFA mag zich verheugen op ruime aandacht in de regionale media. In 2016 was er zelfs landelijke belangstelling. In juni waren er opnamen voor het programma “De Reünie” over de middelbare schoolklas van Peter Swart, bestuurslid van onze stichting Vrienden van het Westfries Archief. Aanleiding was de identificatie van een scheepswrak in de Finse Golf. Dankzij archiefonderzoek van Peter kwam vast te staan dat het hier ging om het Admiraliteitsschip Huis te Warmelo dat in 1715 verging.

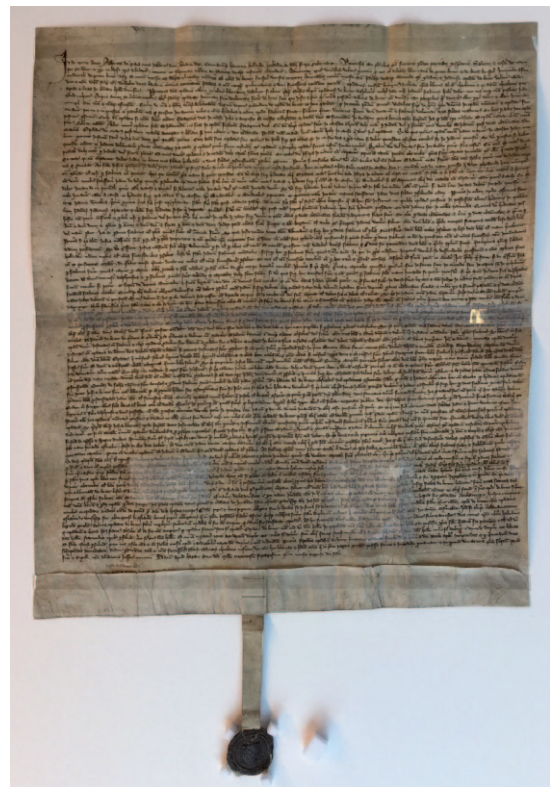
Ook ontvingen wij een cameraploeg van het populaire televisieprogramma “Verborgen Verleden”. In het WFA was cabaretier Herman Finkers te gast. Tot zijn niet geringe verbazing kwam zijn stamboom uit bij de familie Windt uit Bovenkarspel. Het programma werd op 18 maart 2017 uitgezonden.

Onze Collectie

Restauratie

In 2015 is gestart met de inventarisatie van de schade in de archieven van de Westfriese dorpsbesturen en plattelandsteden. Het archief van de stede Grootebroek was als eerste aan de beurt, onder andere het stadsrecht van de stede is hersteld. Ook allerlei registers over onroerend goed, een belangrijke bron voor stamboomonderzoekers, zijn weer raadpleegbaar. De komende jaren moet er veel geïnvesteerd worden om de oudste archieven weer in goede staat te brengen. In 2017 werd de restauratie van de drie belangrijkste stadsarchieven, Hoorn, Enkhuizen en Medemblik van voor 1800, vrijwel geheel afgerond. Ook ondeskundige restauraties uit het verleden zijn daarbij aangepakt. De schade in de negentiende-eeuwse gemeentearchieven hopen wij in 2018 en 2019 in beeld te krijgen.

> Het gerestaureerde stadsrecht van stede Grootebroek uit 1364.

Particulier archief

In de periode 2015-2017 zijn er vele schenkingen aan het archief gedaan. Zo is de collectie particuliere archieven weer flink uitgebreid. We hebben aanvullingen ontvangen op kerkarchieven, archieven van verenigingen, familiearchieven en bedrijfsarchieven. Een bijzondere collectie, die via de Vrienden van het Westfries Archief is ondergebracht bij het WFA, is de collectie De Wit-Duker.

Bibliotheek

In de bibliotheekcollectie bevond zich materiaal dat nog niet was beschreven. Vanaf eind 2016 heeft Annemieke Swagerman dit gedaan. Een bijzondere klus was het verbeteren en aanvullen van de beschrijvingen in de boekerij. In deze collectie bevinden zich oude en bijzondere boeken. Annemieke vertelt: 'Het was wel de bijzonderste klus die ik ooit gedaan heb in mijn leven als bibliothecaresse: het controleren van de oude boekerij. Niet alle boeken stonden op de juiste manier beschreven in de catalogus en om dat te kunnen verbeteren moest ik ze stuk voor stuk nalopen in het systeem. Meter voor meter, kar voor kar, in totaal zo'n honderd meter oude boeken zijn door mijn handen gegaan. Nieuwsgierig als ik was heb ik de meeste boeken ingekeken en als ik ze heel bijzonder vond ook gefotografeerd. Dit leverde behalve nieuwe kennis ook de nodige mooie plaatjes op'.

Beeldbank

De belangrijkste aanwinst in de collectie beeldmateriaal zijn zonder twijfel de foto's van Jan D. Osinga (1915-2003), gemaakt in Hoorn tijdens de Tweede Wereldoorlog. In maart 2016 schonk Jan Osinga jr. het originele negatievenboekje aan het WFA. In november 2016 publiceerden het WFA de ruim

> Overhandiging van het negatievenboekje door Jan Osinga aan directeur Dirk Dekema.

vierhonderd foto's met bijbehorende gegevens op de website. Dit was vooral te danken aan een enthousiaste groep van vijftien vrijwilligers die in een paar dagen tijd de gehele collectie foto's beschreven. De bijzondere collectie is op de website van het WFA te bekijken.

Vrijwilligers

Een grote groep vrijwilligers werkt enthousiast aan het invoeren van namen uit de bevolkingsregisters in het project Westfriezen Geregistreerd. Het invoerwerk gebeurt online via crowdsourcingswebsite VeleHanden. Op 31-12-2017 waren 264 deelnemers actief in het project. De invoer van de collectie Doop-, Trouw- en Begraafboeken (DTB) wordt al jarenlang verzorgd door een trouwe groep vrijwilligers. Deze groep rond regelmatig nieuwe indexen af van bijzondere DTB-boeken. Door de vaak moeilijke leesbaarheid van deze boeken zijn de indexen zeer gewild bij genealogen.

In huis werken een aantal vrijwilligers aan het beschrijven van de foto-collectie en het inventariseren van particulier archief. Ook werd hard gewerkt in huis aan de voorbereidingen voor het koppelen van DTB-bestanden aan de scans.

